

ALOCUȚIUNEA
Primului-ministru, domnul ADRIAN NĂSTASE,
la deschiderea „Săptămânii Arhivelor”,
București, Arhivele Naționale, 31 mai 2004

Domnule director general,
Domnule academician,
Domnilor profesori,
Domnule secretar de stat,
Dragi prieteni,
Doamnelor și domnilor,

Mă bucur să fiu astăzi aici, alături de dumneavoastră, într-un loc unde eu consider că se păstrează actele de stare civilă ale Statului Român și documentele conexe ale identității sale, pe care le-am văzut în sala alăturată. Ar trebui să-l considerați pe dl Lungu vinovat de întârzierea în deschiderea acestei deosebite reuniuni, care ne arată, și celor care nu lucrăm direct cu astfel de documente, cât de fantastică și fastuoasă este istoria românilor, și cât de multe lucruri am uitat, de fapt, despre noi înșine, trebuind, adeseori, să le aducem din nou la lumină, așa cum facem și acum, în cazul lui Ștefan cel Mare.

O jumătate de mileniu înseamnă destul de mult, însă identitatea noastră se construiește pe rădăcini foarte puternice, aceste rădăcini înseamnă faptele pe care le-au împlinit înaintașii noștri.

Am plăcerea să particip astăzi, alături de dumneavoastră, la un eveniment special, cu o dublă semnificație, celebrarea unui mare domnitor al românilor, Ștefan cel Mare, dar și onorarea unei comunități academice cu un rol esențial în studierea istoriei noastre, comunitatea arhiviștilor.

Ștefan cel Mare a părăsit zona istoriei, intrând în zona legendei și, adeseori, suntem tentați să nu mai vedem contururile exacte ale faptelor, care rămân doar într-o zonă a semnificațiilor și, într-un fel, a proiecției în trecut a ceea ce înseamnă grabă în istoria noastră sau înfrângeri în unele întâlniri.

Recent, am primit o copie a sabiei lui Ștefan cel Mare de la premierul Erdogan, dar puțini își aduc aminte de felul în care a pornit această discuție despre sabia lui Ștefan cel Mare, cel puțin după 1989. Eram în 1992 la Istanbul, discutam despre momentul canonizării lui Ștefan cel Mare, și, după ce am vizitat Muzeul Topkapı, unde era expusă sabia lui Ștefan cel Mare, i-am sugerat lui Suleiman Demirel să facem un schimb de obiecte de patrimoniu, încercând să aducem înapoi acasă sabia lui Ștefan cel Mare.

Cunoașteți complicațiile legate de Parlamentul Turciei, care este foarte rezervat în a accepta o astfel de operațiune, gândind că deschide cutia Pandorei și pentru alte obiecte de acest tip. Totuși, Suleiman Demirel a acceptat ceea ce am sugerat atunci, măcar pentru perioada sărbătorii respective să ne împrumute sabia lui Ștefan cel Mare. A fost de acord în primul moment, dar eu, obișnuit cu promisiunile diplomatice, l-am rugat să îmi scrie pe o hârtie angajamentul lui în legătură cu faptul că sabia va veni la București și am și acum la mine în birou, la Palatul Victoria, angajamentul scris de mână de către Suleiman Demirel: „the sword will be in Bucharest on the 2nd of July”, „sabia va fi la București pe 2 iulie”.

Într-adevăr, sabia a venit atunci, însoțită de bodygarzi sculpturali și alte feluri de bodygarzi, cu un avion care a adus-o aici și, timp de o săptămână sau două săptămâni, sabia a fost aici în țară.

Am continuat demersurile și, deocamdată, nu am reușit să aduc decât o copie a sabiei respective, dar sunt absolut convins că avem datoria, și noi și generațiile care vor urma, să ne batem pentru ca acest simbol, acest act de stare civilă, până la urmă, al vitejiei, al identității noastre, să revină la București, și eu cred că va veni un timp când acest lucru va fi posibil.

Am vorbit despre aceste lucruri pe care le știu, cumva, din trecutul apropiat pentru a vă arăta că și la nivel politic încercăm să întregim panoplia semnelor de istorie și a ceea ce reprezintă formele materiale de civilizație românească.

Sunteți aici dumneavoastră, comunitatea arhiviștilor, cei fără de care copiii noștri nu ar putea învăța la școală istoria așa cum a fost ea. Poate că ultimii ani au fost dominați mai mult de o dictatură a prezentului, prea multe și prea mari au fost provocările cu care ne-am confruntat în acești ani, căutând, mai curând, soluții la întrebările din prezent.

Prezentul, însă, nu îl poți gândi limpede dacă nu îți construiești și o viziune despre viitor, așa se face că, în acești ani, prinși cu dilemele zilei de astăzi, cu speranțele pentru ziua de mâine, ne-am întors, poate, prea rar fața spre trecut, ne-am ocupat prea puțin de problemele trecutului, iar acest lucru, în mod evident, nu a fost foarte util.

Nu poți înțelege cine ești, unde poți să ajungi dacă nu asimilezi lecțiile trecutului, dacă nu îți cunoști înaintașii, dacă nu încerci să treci dincolo de simplele date istorice pentru a ajunge la semnificația adevărată a fiecărui fapt care a marcat istoria țării tale.

Cartea mea de căpătâi în politică a fost o carte despre viitorul trecutului, o carte pe care, fără îndoială, ați citit-o, se numește „1984”, este cartea lui George Orwell, scrisă în 1948, despre cum ar fi trebuit să arate 1984. Este o carte extrem de dură, care arată felul în care riscăm să fie rescrisă istoria, în măsura în care nu controlăm, politic, înțelept prezentul, de fiecare dată când se schimbă alianțele.

Spun despre cartea aceasta pentru că ea, într-un fel, ne arată riscurile inexistenței unei comunități bine legitimate în planul societății, a comunității arhiviștilor, a celor care trebuie să arate cu adevărat felul în care s-au întâmplat lucrurile, cronologia, dar și substanța faptelor din trecut.

Păstrarea trecutului este principala dumneavoastră misiune, a instituției Arhivelor Naționale, una dintre instituțiile cu cea mai bogată tradiție din Statul Român.

Am înțeles că, în curând, vor fi sărbătoriți 175 de ani de la înființare, mai sunt doi ani până atunci, până când se va sărbători acest moment care, din nou, ne îndeamnă la reflecție și la preocupare pentru funcționarea și existența acestei instituții esențiale.

Vreau să subliniez nevoia de a transfera istoria din zona arhivelor în memoria imediată și în conștiința noilor generații. Fiecare generație acordă o anumită pondere unora dintre faptele din istorie, iar tentația fiecărei perioade este de a construi pe o anumită selecție a faptelor din trecut.

Arhivele Naționale au rolul de a ne aduce aminte, de fiecare dată, întreaga gamă a faptelor, și de a ne îndemna să tragem doar concluziile corecte, pornind de la totalitatea acestor fapte.

Ne aflăm astăzi, după ani lungi de eforturi, mai aproape ca oricând de o zonă a valorilor europene, a tradițiilor europene, dar ar fi greșit să dăm cumva sentimentul că facem parte dintr-o Europă nouă, care nu are istorie și care s-a născut, eventual, după căderea comunismului.

De aceea, întâlnirea noastră cu Uniunea Europeană trebuie să ne permită să aducem în bagajele noastre toată această succesiune de fapte, contribuțiile noastre la marea istorie a civilizației europene.

Vreau să îl felicit pe dl Lungu și pe colegii săi pentru eforturile din acești ani, vreau să vă spun tuturor: Guvernul va ajuta, în continuare, Arhivele Naționale, veți avea sprijinul nostru, în eforturile care nu întotdeauna sunt foarte simple.

Unii vor să scoată din arhive o parte din documente pentru a-și justifica unele din tezele prezentului, alții vor să facă uitată o altă parte a acestor documente, sunteți, într-un fel, cei care păzesc istoria națională. **Aveți o datorie extraordinară și o responsabilitate formidabilă pentru destinul poporului român.** De aceea, am ținut în mod special să fiu prezent astăzi, aici, la acest început de activități de evaluare, într-o manifestare pe care eu o prețuiesc foarte mult.

Am căutat, de fiecare dată, pe zonele pe care le cunoșteam mai bine, să fac o parte din lucrurile pe care le faceți dumneavoastră, pentru Nicolae Titulescu, spre exemplu, pentru opera lui diplomatică, dar și documente care îl privesc și care apar toată vremea. Sunt unele zone pe care le cunoaștem încă destul de puțin, chiar despre cineva care, practic, a trăit doar în secolul trecut și

nu a fost atât de îndepărtat ca vremea lui Ștefan cel Mare sau alte personalități importante din istoria noastră. Iată, sunt încă foarte multe lucruri pe care nu am reușit să le clarificăm, încercăm pe această zonă, încercăm să punem împreună opera lui diplomatică, politică, există o serie de volume care au început să apară. Fiecare pe zona lui ar putea să facă ceva, în acest sens.

Vreau să vă mulțumesc pentru că, uneori, am apelat și la dumneavoastră, la dl Lungu, pentru unele dintre documente, fie în legătură cu Nicolae Titulescu, fie cu alte documente mai vechi, pentru a le înțelege și pentru a le da o semnificație.

Sunt foarte bucuros să fiu astăzi, aici, cu dumneavoastră, pentru a vă adresa salutul meu și pentru a vă ura, în continuare, succes.

Vă mulțumesc încă o dată.